

Kaj se dogaja v Nabrežini?

Prav gotovo je samo naključje, vendar drži, da se je prav na dan, ko je predsednik SKGZ Boris Race predaval v Nabrežini in pozival Slovence v tej občini na trdnejšo akcijsko enotnost in na večjo strpnost, vnel na za le nekaj lučajev oddaljenem županstvu spor, katerega razplet utegne postati naravnost usoden za celotno slovensko prebivalstvo v tej ves čas po vojni narodnostno silno ogroženi občini na Tržaškem. Spor je vsekakor že zavzel razsežnosti, ki morajo vzbujati zaskrbljenost vsakomur, komur sta pri srcu učinkovitost in predvsem uspešni izid težavnega boja, ki ga slovenska narodna manjšina bije za dokončno priznanje svojih temeljnih pravic, za zagotovitev svojega obstoja in nadaljnega razvoja.

V tem kratkem sestavku ne moremo seveda proučiti podrobnosti spora, njegovih vzrokov in njegovega ozadja, saj bi mu med drugim težko prišli do dna in bi nas bralci, ki jim v ogromni večini niso domače zapletene upravne zadeve, tudi ne mogli razumeti.

Zaskrblja nas predvsem dejstvo, da so krajevni voditelji KPI in, kot kaže, tudi PSI reagirali na spodrseljaj, ki se je pripetil njihovi občinski upravi — dva odborova sklepa, ki sta bila sprejeta po nujnostnem postopku, nista prodrli v občinskem svetu — na način, ki vsekakor zdaleč presega meje običajne in tudi nujne polemike ter dialektike. Vse to ima za posledico, da se še bolj rahljajo že tako šibke vezi med KPI, PSI in SSK, ki od zadnjih občinskih volitev tvorijo dejansko, če ne uradno večino v občinskem svetu.

Nikakor ne moremo razumeti izvajanj, ki jih je župan Albin Škerk po telefonu posredoval italijanskemu dnevniku in ki so po našem upravičeno povzročile ogorčenje prizadete SSK. Upamo, da je takšno njegovo ravnanje bolj odraz utrujenosti, ki jo lahko tudi razumemo, kot sad premišljene razglabljanja.

Ne moremo pa se braniti vtisa, da je ta spor nastal umetno, da ga je nekdo, izkoriščajoč svojo odločno intelektualno premoč v okviru uprave, kratkomalo zrežiral, računajoč na posledice svojih abstraktnih

A.B.

dalje na 2. strani ■

JASNE IN POŠTENE BESEDE VIDEMSKEGA NADŠKOFA

Ob 25-letnici smrti buditelja baneških Slovencev je bila v Špetru Slovenov v soboto, 24. t. m., spominska proslava, na kateri je spregovoril tudi videmski nadškof msgr. Battisti. Njegova izvajanja so bila naravnost zgodovinskega pomena in jih zato v celoti objavljamo v slovenskem prevodu.

(Ured.)

»Pozdravljam, se klanjam in izražam spoštovanje do vere, kulture in poštenosti italijanskih državljanov slovenske narodnosti, ki bivajo v teh dolinah.

Prišel sem, da se skupno z vami spomnim drage osebe msgr. Ivana Trinka, tega odličnega duhovniškega lika, ki je visoko povzdignil čast semenišča in duhovništva videmske škofije zaradi svoje trdne vere, filozofske izobrazbe in zaradi solidne vzgoje, ki jo je posredoval rodovom furlanskih duhovnikov.

Iz evangelija je črpal jasen navdih, da je v svojem duhovniškem življenju lahko usklajeval zvestobo Italiji s pogumno obrambo etničnih značilnosti ljudstva v Nadiških dolinah.

25. obletnica smrti msgr. Ivana Trinka je priložnost, da smemo iz evangelija in iz koncilskih smernic črpati dušnopastirske usmeritve, ki jih je treba uresničiti v teh krajih, ki jih je msgr. Trinko tako ljubil in za katere je deloval ter trpel kot duhovnik.

Duhovniki, dušni pastirji teh dragih skupnosti, so osebno angažirani za pravno priznanje slovenske manjšine v videmski pokrajini.

Tako ravnajo, ker gre za vprašanje, ki je v verskem pogledu prvenstvenega pomena. To je edini razlog, zaradi katerega se ti duhovniki trudijo ne samo za evangelizacijo, temveč tudi za človeški in krščanski napredek tega ljudstva.

V celoti vzeto gre za verski in kulturni problem ter za problem omike.

1. GRE ZA VERSKI PROBLEM. Krščanska vera se je razširila na te kraje, v katerih bivajo Slovenci, zlasti z misijonskim delovanjem oglejske Cerkve, ki ni kolonizirala, temveč Slovence pokristjanjevala v njihovem jeziku, tako da niso postali romanski, temveč slovenski kristjani.

S to globoko evangelijsko občutljivostjo tedanje Cerkve (VII. - VIII. stoletje) hoče nadaljevati tudi videmska Cerkev, ki je naslednica Ogleja, da bi oznanjevanje in poglobljanje evangelija pomenila tudi človekov napredek, vrednotenje njegovih značilnosti, kot je

jasno razvidno iz okrožnic »Pacem in terris« in »Gaudium et spes«. S primernimi zakonskimi instrumenti, ki jih predvideva ustava, je treba zaščititi več kot tisočletno krščansko izročilo tega ljudstva, in sicer zaradi tega, da ne izgine krščanski svet, ki je od sebe dal zelo veliko bogastva.

2. GRE ZA VPRAŠANJE IN DOLŽNOST OMIKE. Italijanska država je to ljudstvo dolžna pravno priznati, da se z izginotjem izvirne skupnosti ne bi obubožala celotna skupnost.

Prav nobenega dvoma ne more biti o njegovi lojalnosti do Italije, kajti to ljudstvo je bilo in je še vedno živo navezано na Italijo. Organi vlade, zlasti krajevni organi, naj pravilno cenijo to dejstvo in naj ne smatrajo zahtev Slovencev za atentat na enotnost države, temveč za zaščito ene temeljnih človekovih pravic.

To zmotno mnenje je zadobilo videz resnice v določenih plasteh prebivalstva zaradi spomina na tragično izkustvo, ki ga je doživel za časa odporništvu in kot odgovor nekaterim posameznikom, ki kažejo simpatije do režima v sosedni republiki Jugoslaviji.

Pristojni organi so dolžni pojasniti to dvoumnost, ki se pri kom ohranja iz neznanja in morda tudi ne iz dobrih namenov.

3. GRE KONČNO ZA VPRAŠANJE KULTURE. Napredek te slovenske jezikovne skupnosti pomeni prispevek k dobrim odnosom in k nadaljnemu razvoju kulturnih odnosov med narodi. Nahajamo se na stičišču dveh velikih kultur in dveh različnih, a komplementarnih svetov: med slovanskim in romanskim svetom. Slovensko prebivalstvo ob meji hoče biti in je most med obema kulturama, med obema svetovoma, in sicer v obojestransko korist in ob medsebojnem spoštovanju. To je v skladu z novim pogledom na svet in v skladu s katoliško vizijo Cerkve.

To je potrdil papež Pavel Janez II. med avdijenco, katere so se 27. oktobra letos udeležili Furlani:

»Vaš zemljepisni in kulturni položaj, katerega slavno središče je svoj čas bil sedež oglejskega patriarhata, ima za posledico, da ste postali narod, ki povezuje dve omiki: romansko in slovansko, ki sta našli in še danes moreta najti višjo skupno povezovalno točko; to vam omogoča, da ste od Previdnosti predispionirani za univerzalnost misli in vere, kar vas varuje pred skušnjavo vsakršnega partiku-

dalje na 2 strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 2. decembra, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro po naše; 8.30 Kmetijsk oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 11.05 Mladinski oder: »Pišček v prepadu«. Radijska pravljičica - Franc Jeza - RO; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Satirični kabaret Sergija Varča in Borisa Kobala; 15.00 Šport, glasba ter neposredni prenosi z naših prireditev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 3. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Dnevni pregled tiska; 9.45 Socialna problematika; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Zakonski tandemi; 12.00 Satirični kabaret Sergija Varča in Borisa Kobala; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba; 14.00 Novice; 14.10 Otroško okence; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Vladimir Bartol: »Alamut«; 15.00 Glasbeni ping pong; 15.30 Kratka poročila; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Koncert organista Huberta Berganta; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 Kulturno pismo; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 4. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Dnevni pregled tiska; 9.05 Iz arhiva: »Tatvina«, radijska kriminalka Toneta Freliha; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Vam še ugajajo? 12.00 Kulturno pismo; 13.00 Poročila; 13.15 Glasba po željah; 14.00 Novice; 14.10 Od raslim prepovedano; 15.00 Rezervirano za...; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Doba kantavtorjev; 16.00 Kulturne rubrike slovenskih časopisov v Italiji; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Jugoslovanski skladatelji; 18.00 Socialna tematika v srednjeevropski dramatik; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 5. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Dnevni pregled tiska; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 12.00 »Pod Matajurjan«; 12.30 Melodije od vsepovsod; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 14.00 Novice; 14.10 Otroško okence; 14.30 Roman v nadaljevanjih: John Galsworthy: »Temni cvet«; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Najnovejša izdaja plošč; 16.30 Jugotonov expres; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mladi izvajalci; 17.25 Slavni pevci; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 Slovenska književnost v Italiji; 18.30 Otroci praznujejo Miklavža; 19.00 Poročila;

■ ČETRTEK, 6. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.05 Novice; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Dnevni pregled tiska; 9.05 Iz arhiva: »Mutasti muzikant«, burka Jake Štoka v enem dejanju; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Jugoslovanski pevci; 12.00 Mikrofon v razredu; 13.00 Poročila; 13.15 Glasba po željah; 14.00 Novice; 14.10 Otroško okence; 14.30 Na goriškem valu; 15.00 Mladi pisci; 15.30 Kratka poročila; 16.00 Poslušajmo film; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 Četrtekova srečanja; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 7. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Dnevni pregled tiska; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Domače popevke; 12.00 Četrtekova srečanja; 12.30 Pismi brez besed; 13.00 Poročila; 13.15 Revija »Ceciljanka 79« v katoliškem domu v Gorici; 14.00 Novice; 14.10 Otroško okence; 14.30 Roman v nadaljevanjih: John Galsworthy: »Temni cvet«; 15.00 Po končani univerzi; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Popularnih deset; 16.00 Mikrofon v razredu; 16.40 S pesmijo po svetu; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 Kulturni dogodki in monografije; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 8. decembra, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro po naše; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 11.00 Kratka poročila; 12.00 Poročila; 12.15 Nas anu zutra - danes in jutri, oddaja o Režiji; 12.45 Zbor »Consortium musicum« iz Ljubljane; 13.00 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Iz zakladnice slovenske mladinske literature«; 14.30 Vse lepo, vaš Peter! 17.00 Mi in glasba; 18.00 Portreti naših igralcev; 18.20 Zivljenje s pesmijo; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

Jasne in poštene besede videmskega nadškofa

■ nadaljevanje s 1. strani

larizma. Ljudstvo, ki postaja Cerkev, to je razlog za iskreno zadovoljstvo in za hvaležnost Gospodu« (Oss. Romano 28.10.1979).

Prizadevati si za kulturni napredek pomeni dejanje vere, omike, kulture, napredka, za kar je videmska Cerkev še posebno občutljiva. Sedanje težave se lahko odpravijo, če se pogumu duhovnikov in tolikih ljudi pridruži tudi pogum vladnih organov, v duhu najboljših tradicij italijanske omike.

V skladu s temi jasnimi in vsega upoštevanja vrednimi evangeljskimi, koncilskimi in papeškimi navodili je moja velika škofovska dolžnost braniti moje duhovnike, ki opravljajo dušnopastirsko delo v teh dolinah ne samo za oznanjevanje evangelija, temveč tudi za zaščito in razvoj človekovega dostojanstva in kulture, v kateri se uteleša in v kateri se izraža vera njihovega ljudstva. »Vera se ne isto-

veti s kulturo, a je z njo tesno povezana« (Listina iz Pueble, št. 400).

Še posebej obsojam kot neutemeljene, nepravične in obrekovalne obtožbe, ki letijo na njihov račun, češ da so marksisti ali komunisti.

Take obtožbe ne pomenijo nobene novosti: to potrjuje Listina iz Pueble: »Preroški očitke Cerkev in njeno dejansko angažiranje v korist revnih sta marsikdaj imela za posledico preganjanje in šikaniranje ... (1138); (Cerkev) je bila pogosto obtožena ali povezave z družbeno-gospodarsko in politično oblastjo ali nevarnega ideološkega odklona marksističnega tipa« (1139).

Dragi duhovniki, sem vam blizu, vas podpiram, vas branim in vas opogumljam v vašem dušnopastirskem delu in v prizadevanjih za uveljavljanje temeljnih pravic tega plemenitega ljudstva, zato kličem na vas in na vaše ljudstvo luč in moč Svetega Duha.«

Umor podčastnika v Rimu

Pri zahrbtnem atentatu, ki so ga izvedle Rdeče brigade, je bil v torek umorjen v Rimu 58-letni policijski podčastnik Domenico Taverna. Umorili so ga v bližini njegovega stanovanja, ko je stopal po rebrih v garažo v ulici Cherso 32. Bil je namenjen, kakor vsako jutro, na delo v policijski komisariat Appio nuovo. Dva nezakrinkana mladeniča sta mu izstrelila v hrbet 11 streliv iz samokresa. Takoj zatem sta mu odvzela samokres in zbežala. Po dosedanjih izsledkih se zdi, da je pri napadu sodelovalo od 5 do 6 teroristov katerim je uspelo zbežati z avtomobili. Nekaj pred deveto uro so si z anonimnim telefonskim klicem na uredništvo rimskega časnika »Vita Sera« pripisale odgovornost za atentat Rdeče brigade. Neznanec je z razburjenim glasom izjavil, da so izvedli dejanje proletarske pravice. »Podrli smo krvnika Taverno, za komunizem, Rdeče brigadec«.

Podčastnik Taverna je bil na tem, da stopi v pokoj. Stanoval je v bližnji ulici Serenissima z ženo in 22-letno hčerko Carlo, ki je po poklicu učiteljica, vendar še nima stalne zapo-

slitve in krije suplentska mesta. Podčastnik Taverna je bil 6 let v službi na komisariatu Appio Nuovo pri sodnem odseku, pred tem pa je služboval pri prometni policiji. Ni imel nobene opravka s preiskavami v zvezi s političnim terorizmom. Ko so žalostno vest sporočili vdovi, so ji morali nuditi nujno zdravniško pomoč zaradi srčnega napada. Ob prihodu rešilca je Taverna kazal še znake življenja, vendar so bili vsi napor, da bi ga ohranili pri življenju zaman. Umor podčastnika je vzbudil med prebivalstvom in med njegovimi kolegi močan odpor in zaprepačenost. Zdi se, da teroristi streljajo v kup. Podli atentat ni bil zahteven zločinski podvig, saj se je podčastnik odpravljal na delo vedno ob isti uri.

—o—

Slovenski klub v Trstu je v torek priredil večer, ki je bil posvečen 36-letnici zgodovinskega zasedanja AVNOJ-a v Jajcu, ki pomeni rojstvo nove Jugoslavije. Slavnostni govornik je bil Boris Race.

Kaj se dogaja v Nabrežini?

■ nadaljevanje s 1. strani

iger, ki že mejijo na prave pravcate vragolije.

Kot namreč poznamo problematiko, okrog katere se je vnel spor, med osnovnimi stališči KPI, PSI in SSK ni nobene bistvene razlike. Vse tri skupine imajo enak pogled na urbanistične probleme v občini, kar med drugim jasno izhaja iz dokumentov, ki so bili odobreni v občinskem svetu. Spodrsrlaj je nastal zaradi čudnega in vsekar neobičajnega postopka, ki se ga je občinski odbor poslužil na operativni ravni, ne da bi svojega glavnega partnerja, to je SSK, niti obvestil ali se z njim posvetoval. Zaradi tega spodrsrlaja pa nabrežinskim predstavnikom KPI in PSI, ki so v občinskem odboru, nikakor ni treba biti plat zvo-

na, s prstom neupravičeno javno kazati na partnerje, ki so jim do zdaj omogočali redno delovanje, ne da bi jih v zameno vprašali niti za kakšno častno funkcijo v upravi. Prav nič dalje ne drži, da je po zavrnitvi dveh odborovih sklepov upravno delo v občini ohromljeno. Treba je le čimprej sestiti skupni mizi in z združenimi močmi najti skupne rešitve.

Z lepaki po zidovih in z zadirčnimi polemikami prav gotovo ne bomo v Nabrežini prišli daleč. Po tej poti bomo le nasedali kakemu ambicioznemu intelektualcu, ki bo — kot uči teorija — še dalje lovil »razredne sovražnike«, a povzročil po naših kraških vaseh zdraho, ki utegne postati na prihodnjih občinskih volitvah usodna za slovensko prebivalstvo.

PROSTOR MLADIH

Slavnost koroških skavtov

V nedeljo so imeli slovenski koroški skavti pomembno slovesnost v Celovcu. V dvorani dijaškega doma Marijanišča so praznovali 20-letnico prvih obljub in torej uradnega nastanka slovenske skavtske skupine v Celovcu. Delovna proslava je bila že poleti na drugem slovenskem zamejskem jamboreeju, za domače občinstvo pa so koroški skavti in skavtinje pripravili bogat kulturni program.

V zgodnjih popoldanskih urah se je začela prireditev. Pozdravni govor je imel sedanjí voditelj skupine Franc Krištof. V njegovih besedah so bili povzeti cilji skavtizma, skavtski ideali, ob tem pa tudi pozdravi občinstvu in predstavnikom cerkvenega, kulturnega in političnega življenja ter zahvala vsem, ki so organizaciji v dvajsetih letih pomagali k živ-

tarjem o zgodovini in o zadnjih pobudah koroških skavtov in skavtinj. Za konec so gostitelji dovršeno zaigrali veseloigro Jake Štoke »Tri tički«.

Ob 20-letnici so Slovenski koroški skavti in skavtinje tudi izdelali kovinsko spominsko značko in izdali posebno številko svojega glasila Plamen.

PRESELITEV UREDNIŠTVA IN UPRAVE

Cenjene naročnike obveščamo, da sta se uredništvo in uprava Novega lista preselila v Ulico Valdirivo 36, prvo nadstropje, tel. 60824.

ljenju in razvoju. Zahvalna beseda je bila namenjena v prvi vrsti g. Janezu Rovana, SDB, ki je ustanovil skupino. G. Rovana so iz dvorane tudi poklicali na oder, da je obnovil spomine na prva leta delovanja.

Pozdrav je prebrala tudi dr. Franka Ferlič, ki je nastopila v imenu Slovenske zamejske skavtske organizacije iz Goriške in Tržaške. Na prireditvi so koroški skavti povabili namreč tudi tržaške in goriške brate in sestre, s katerimi imajo že več let tesne in redne stike. Ti se ne omejujejo le na »vrhove«, temveč potekajo na ravni celotnega članstva, kar je seveda izredno pomembno in, resnici na ljubo, žal precej redko v naših zamejskih razmerah. Tako je bilo v dvorani nad 50 goriških članic in članov v krogih. Pripeljali so se v posebnem avtobusu. Manjše predstavništvo je bilo iz Tržaške, ker je prireditev sovpadala z revijo cerkvenih pevskih zborov. Zamejske goste so Korošci sprejeli izredno prisrčno. Slovo po prireditvi je bilo kar težko, tako da ni bilo konca petju in rokovanju.

Slavnostna prireditev je ob že omenjenih točkah obsegala glasbeni nastop ansambla Mladi mi, vrsto skavtskih diapozitivov s kome-

ntarjem o zgodovini in o zadnjih pobudah koroških skavtov in skavtinj. Za konec so gostitelji dovršeno zaigrali veseloigro Jake Štoke »Tri tički«.

Ob 20-letnici so Slovenski koroški skavti in skavtinje tudi izdelali kovinsko spominsko značko in izdali posebno številko svojega glasila Plamen.

Srednjeevropsko srečanje v Gorici

V Gorici se je v nedeljo zaključilo 13. srednjeevropsko srečanje, ki je bilo v celoti posvečeno osebnosti in delu znanega goriškega jezikoslovca Ascolija. Graziadio Isaia Ascoli se je rodil pred 150 leti v Gorici v znani judovski družini in je umrl pred 72 leti v Milanu. Letošnjega srednjeevropskega srečanja v Gorici so se udeležili številni priznani jezikoslovci iz Italije, Avstrije, Zahodne Nemčije, Jugoslavije, Madžarske, Belgije in Poljske. Iz Jugoslavije so na srečanju sodelovali zgodovinar Branko Marušič, ki je ravnatelj goriškega muzeja v Novi Gorici, profesor z ljubljanske univerze Mitja Skubic in profesor Pavao Tekavčič z univerze v Zagrebu. Prvi dan so izvedenci razpravljali o Ascolijevi osebnosti in o Ascoliju kot romanistu. Danes pa je bila predmet razprave Ascolijeve teorije o substratu in o njenem metodološkem pomenu. V svojem pose-

Ministerski svet

Pred ponedeljkovim odhodom ministrskega predsednika Cossiga na delovni obisk na Irsko, kjer se je mudil tudi v četrtek in petek na zasedanju Evropskega ministrskega sveta, je bila kratka seja vlade. Posvečena je bila odločitvam redne uprave. Notranji minister Roggoni je predlagal ministrskemu predsedniku, da bi seja vlade v prihodnjih dneh decembra posvetili perečemu vprašanju terorizma in javnega reda.

gu je slovenski zgodovinar Marušič obravnaval stališča, ki jih je Ascoli zavzemal glede odnosov med Italijani in Slovenci v tedanjem avstrijskem Primorju. Marušič je ugotovil, da Ascoli ni bil iredentist, kakršnega je prikazoval med obema vojnama tedanji fašistični režim. Bil je sicer po prepričanju Italijan, a je hkrati odklanjal asimilacijo Slovencev. Profesor Skubic je govoril o določenih značilnostih italijanskega narečja v Piranu, medtem ko je profesor Tekavčič ugotovil, da je bil Ascoli naravnost preroški, kar zadeva značilnosti romanskih plasti v določenih predelih zahodne Istre.

Letošnje srednjeevropsko srečanje v Gorici je imelo med drugim to značilnost in zaslugo, da se je ob tej priložnosti zbralo v Gorici veliko število znanih glotologov in jezikoslovcev iz številnih držav v Evropi.

Rasa starih Egipčanov

Kakšnih dvajset let po drugi svetovni vojni je bilo razpravljanje o rasi v Evropi tabù, glede na to, da je Hitler s svojimi SS-ovskimi in gestapovskimi tolpmi počenjal svoje okrutnosti in ogabna hudodelstva nad Judi in drugimi narodi prav v imenu takoimenovane nemške oziroma germanske rase, čeprav se je pri nasprotnikih doma in v drugih germanskih deželah presneto malo menil za raso, čeprav so lahko bili še tako izraziti predstavniki nordijske rase. Zdaj pa začenja spet prevladovati znanstveni pogled na to vprašanje, v pravilnem spoznanju, da spada k znanosti tudi zanimanje za rase in njihovo preučevanje, saj je nacistem raso znanost samo zlorabil in izkoristil v svoje namene, kot se da izkoristiti v

slabo in zlorabiti vsakršna veja znanosti, od jezikoslovja do kemije.

Trenutno je rasno vprašanje v ospredju pri znanstvenih polemikah o staroegiptovski kulturi. Gre namreč za vprašanje, kakšne rase so bili stari Egipčani. Doslej je prevladovalo mišljenje, da so bili Hamiti, torej pripadniki bele rase, ki se deli v tri velike skupine: indoevropsko, semitsko in hamitsko. Pripadnost starih Egipčanov hamitski rasi se da sklepati tako po slikah ljudi iz tistega časa kot po njihovi kulturi in tudi iz današnje rasne podobe Egipčanov, saj je znano, da se jedro prebivalstva kake dežele v teku tisočletij ne spremeni, ampak se samo rahlo spreminja z doseljivanjem drugih ras. Egipčani pa so tudi danes bele, semitske rase s hamitskimi primesmi.

Temu mnenju, namreč da so bili nekdanji Egipčani bele rase, pa silovito nasprotujejo razni afriški črnski učenjaki, zlasti Senegalec Šeik Anta Diop in Kongoležan Theophile Obenga. Oba trdita — in svoje trditve branita v strastnih polemikah — da so bili stari Egipčani črnske rase in da je torej smatrati staroegiptovsko kulturo za črnsko. O tem je prišlo do vročih polemik tudi na drugem mednarodnem kongresu za egiptologijo, ki je bil nedavno v Grenoblu. Sicer ni pričakovati, da bosta afriška znanstvenika prepričala vse ostale egiptologe o pravilnosti svoje teze, toda pomanjkanje dokazov skušata nadomestiti z vehementno zgovornostjo in polemičnostjo.

Iran in Varnostni svet

Iranski verski voditelj Homeini je v intervjuju za japonski radio izjavil, da nasprotuje seji Varnostnega sveta Združenih narodov, če bi ta razpravljala le o vprašanju talcev, ki so v ameriškem veleposlaništvu v Teheranu. Homeini je pristavil, da bi se moral Varnostni svet baviti predvsem z zlorabami, ki jih je zagrešil režim bivšega šaha. Naglasil je, kako so nove oblasti v Iranu trdno odločene razkriti vse zločine, ki jih je zagrešil Reza Pahlevi. Ponovil je, da je bilo ameriško veleposlaništvo

v Teheranu gnezdo vohunov in da je njegova zasedba naletela na odobravanje vseh preganjanih ljudstev na svetu.

V nekem intervjuju za ameriško televizijo je glavni tajnik Organizacije Združenih narodov Kurt Waldheim dejal, da ima vtis, da bi Iran in Združene države pristali na mednarodno preiskavo o obtožbah, ki letijo na račun bivšega šaha. Kurt Waldheim je pristavil, da bi v tem primeru moglo priti do osvoboditve ameriških talcev v Teheranu.

PREJELI SMO:**Pojasnilo svetovalske skupine SSK v Nabrežini**

Glede na potek in izid zadnje seje devinsko-nabrežinskega občinskega sveta z dne 21. t. m. in zlasti glede na poročilo občinskega odbora z dne 23. t. m. smatra svetovalska skupina SSK za potrebno pojasniti in pribiti naslednje:

1. Splošno znano in nesporno dejstvo je, da od zadnjih občinskih volitev leta 1975 do danes zdajnji manjšinski občinski odbor, ki ga sestavljajo pripadniki KPI in PSI, lahko redno deluje le zaradi zadržanja SSK, ki je v vseh teh letih s svojim glasovanjem omogočila odobritev občinskih proračunov.

SSK je tako ravnala, upoštevajoč kočljive razmere v občini, zlasti kar zadeva narodnostno sestavo prebivalstva, čeprav bi v rednih razmerah, spričo samovoljnega in večkrat celo nedemokratskega ravnanja občinskega odbora, morala korenito spremeniti svoje stališče do uprave.

2. SSK je že z resolucijo, ki jo je bila vložila dne 26. maja 1978 in ki je bila čez nekaj mesecev tudi sprejeta v občinskem svetu, zahtevala spremembo občinskega regulacijskega načrta z znižanjem naselitvene zmogljivosti in z rešitvijo perečega vprašanja naravnega razvoja gornjega predela občine. S tem je SSK jasno povedala, kakšno je njeno stališče do nadaljnjega urbanističnega razvoja v občini.

3. SSK je zahtevala prisotnost tudi slovenskega izvedenca med urbanisti, ki bi morali sestaviti predlog o spremembi občinskega regulacijskega načrta. Ta zahteva pa žal ni bila sprejeta, saj je slovenski izvedenec pri glasovanju v občinskem svetu prejel le glasove SSK.

Sklepa o imenovanju dveh italijanskih izvedencev (iz vrst KPI in PSI) pokrajinski nadzorni odbor, ki mu predseduje socialist Del Tutto, ni odobrila, za kar SSK prav gotovo ni in ne more biti odgovorna.

4. Občinski odbor je smatral za potrebno, da zgornji sklep tehnično izpopolni in ga odobri po nujnostnem postopku v imenu občinskega sveta, čeprav bi bilo naravno, zlasti zaradi manjšinskega značaja samega odbora, da bi o celotni zadevi ponovno razpravljali občinski svet, ki je edini za to pristojen. Pri izoblikovanju novega sklepa SSK ni sodelovala, ker je nihče ni vprašal niti za mnenje. Zadržanje svetovalske skupine na zadnji seji občinskega sveta je bilo zato znak protesta proti takšnemu postopku in je bilo zlasti v skladu z načelno zahtevo po prisotnosti slovenskega izvedenca.

5. V zvezi s predlogom občinskega odbora, naj občinski svet odstopi »Zadruzi 2.000« novih 3.000 m²

zemljišča, SSK opozarja, da je po sklepu z dne 29. decembra 1978 v neposredni bližini zgornjega zemljišča že na razpolago kar 14.000 m² zemljišča, ki se lahko izkoristi izključno za ljudske in ekonomske zgradnje, saj je občinski svet tudi in zlasti na pobudo »Zadruge 2.000« določil to zemljišče v take namene. Na zadnji seji občinskega sveta ni občinski odbor, kljub natančnemu vprašanju, znal ali hotel pojasniti, zakaj je opustil postopek, ki ga je bil začel, za dejansko prisvojitve tega zemljišča. To je bil osnovni razlog, zaradi katerega SSK ni podprla odborovega predloga.

6. SSK zato odločno odklanja kakršnokoli natoscevanje in poudarja, da bo njeno ravnanje tudi v prihodnosti dosledno v skladu s splošnimi koristmi domačega prebivalstva.

Zveza cerkvenih pevskih zborov s Tržaškega je priredila v nedeljo, 25. t. m., tradicionalno revijo pevskih zborov. Prireditve je bila v Kulturnem domu v Trstu, ki je bil ob tej priložnosti nabito poln. Nastopilo je 12 zborov s Tržaškega. Predsednik Zveze cerkvenih pevskih zborov prof. Zorko Harej je v svojem pozdravnem nagovoru med drugim opozoril na pomen zborovskega petja v okviru prizadevanj za obstoj in kulturni razvoj naše narodne manjšine.

Premiera SSG v Trstu »Neznani Benečan«

Če naj je bila najnovejša izvenabonmajska premiera znanilka nove sezone našega gledališča, potem smo lahko dvakrat zadovoljni. Prvič zato, ker gre za eno boljših predstav, drugič pa zaradi obiska, ki nikakor ni bil običajni premierski, pač pa v dobri meri mladinski. To pa daje slutiti, da je s primerno repertoarsko politiko še vedno moč privabiti mladega človeka v gledališče.

Trojica: protagonist, veterana našega odra Mira Sardoč in Stane Starešinič ter režiser-novinec profesionalnega gledališča Sergej Verč — scena Klavdija Palčiča je povsem postranska — je zastavila vse sile, da bi prikazala in poglobila razpoloženski ping pong družinskega konflikta, ki tudi po osemletni ločitvi ni niti za las manj živ, vroč in strasten v obojestranski težnji po premoči enega nad drugim. Ljubezen-sovrastvo sta enota, ki spremlja dvojico od prvega poljuba pa do poroke in rojstva Giorgia vse do ločitve. Ta enota zaživi z vso silo že takoj pri srečanju na beneški železniški postaji. Potepanje po laguni, obisk trgov, uličic in preproste gostilne, kjer sta uživala mladostno ljubezen, je le nova priložnost za žolčne očitke in takojšnja opravičevanja. V intimnosti štirih sten doma in ob spoznanju, da ima on le še nekaj tednov življenja, ko ljubezen pa tudi sovrastvo zadobita drugačen okus, najdeta svoje dostojanstvo. Umreti v Benetkah, mestu, ki dostojanstveno umira že desetletja in mu ni mar za poskuse tistih, ki ga hočejo nasilno rešiti, je tudi za protagonista laže, saj z umirajočim mestom na laguni zadobi svoj mir, svoje dostojanstvo do smrti.

Avtor Giuseppe Berto je prav zaradi tega izbral Benetke kot kraj razpleta. Milijoni rakov razjedajo Benetke in oba protagonista. Simboliko — Benetke-umiranje je podkrepil z besedilom in glasbo. Toda

SLOVENSKI KLUB v Trstu
Ul. sv. Frančiška št. 20/II
v torek, 4. decembra, ob 20.30

K R A S
KOT UMETNIŠKI VIR IN VSEBINA
Večer, posvečen Lojzetu Spacalu.

Ob razstavi slikarjevih del bo Spacalovo rodno pokrajino in njen umetniški odraz predstavil Sergio Sergas s prelivajočimi se diaprojekcijami. O Krasu kot navdihovalnem ambientu bo spregovorila tudi najnovejša zbirka poezij in grafik Kosovela in Spacala, ki jo bo predstavil Ciril Zlobec.

—o—

MARIJIN DOM PRI SV. IVANU V TRSTU
vljudno vabi na prireditve, ki bo v nedeljo, 2. decembra, ob 17. uri. Nastopa mladina od Sv. Jakoba s prizorom iz misijonskega življenja pod vodstvom prof. Dine Pahor - Slama.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAZENECV v Trstu
vabi na predavanje ALOJZA REBULE

»KDO SI, ČLOVEK?«
v ponedeljek, 3. decembra, ob 20.15 v Peterlinovi dvorani v ulici Donizetti 3.

—o—

ČESTITKE

V torek je diplomirala na tržaški leposlovni fakulteti Nadja Maganja. Branila je disertacijo o slovenskem samostojnem političnem nastopanju na Tržaškem v letih 1945-1949. Za najvišjo oceno in pohvalo ji iskreno čestitajo prijatelji in znanci. Čestitkam se pridružuje tudi Novi list.

Miklavževanje SDD

Ob letošnjem Miklavževanju in božičnih praznikih bo Slovensko dobrodelno društvo, podobno kot lani, zopet poskrbelo za učence slovenskih osnovnih šol na Tržaškem. V ta namen se je obrnilo na pristojna didaktična ravnanstva s prošnjo, da mu sporočijo imena učencev, ki so najbolj potrebni podpore, kot tudi kaj posamezniki najbolj rabijo: šolske potrebščine, oblačila ali obutev.

Slovensko dobrodelno društvo bo v mejah razpoložljivih sredstev skušalo čimbolj ugoditi izraženim željam, prepričano, da bodo zbrani prispevki, za katere se dobrotnikom zahvaljuje, tako res porazdeljeni na najbolj koristen način.

Saša Rudolf

Važna vprašanja v goriškem pokrajinskem svetu

Pokrajinski svet v Gorici je v zadnjih tednih razpravljal o nekaterih važnih vprašanjih, osrednja tema pa je bila diskusija o upravljanju goriškega sklada. Zgleda, da gre za zgolj programsko vprašanje, v bistvu pa je vsa zadeva bolj politične narave. Ob goriškem skladu se pravzaprav lahko razbije tista programska večina, ki jo podpirajo vse stranke razen SSK in MSI in katere izvršni organ je sestavljen samo iz predstavnikov Krščanske demokracije. In prav tu tiči bistvo. Skoraj vse stranke kritizirajo delovanje tega enobarvnega odbora, ki da ne izvaja dosledno onih smernic, ki so bile postavljene ob sestavi programske večine. KD očitajo, da se obnaša preveč enostransko in da odloča samovoljno. Od časa do časa se opažajo več ali manj jasne kritike na račun vodilne goriške stranke, kar da slutiti, da se pripravlja določen napad na KD ali bolj konkretno, da se pripravlja razbitje programske večine.

Če pregledamo celotni pokrajinski okvir, bomo ugotovili, da so najbolj bojevitih republikanci, ki so že odstopili iz odbora v Gradežu, iz občinskega odbora v Gorici kljub drugačnemu mnenju njihovih odbornikov Lucianija. Jasno je, da so vsa namigovanja o krizi v pokrajinski upravi vezana na pogajanja na deželni ravni; če bo prišlo do sprememb v deželnem merilu, je možno, da se bo tudi pokrajinska uprava v Gorici znašla pred novo politično izbiro. Tudi socialisti bodo lahko zavzeli drugačno stališče do pokrajinskega odbora, če bi PSI vstopila v deželni odbor, kar bi sicer privedlo do novega odnosa med socialisti in komunisti na Goriškem, ki v pokrajinskem svetu skoraj vedno nastopajo skupno. To se je izkazalo tudi na zadnji seji ob razpravi o goriškem skladu. Prav tako tudi socialdemokratska stranka zavzema v določenih primerih drugačno stališče od Krščanske demokracije. Veliko zanimanje je vzbudila tudi nameravana gradnja nove ceste od Gorice do Vidma (56 bis), kar je sprožilo veliko negotovanje in naspotovanje nekaterih občinskih uprav in zlasti kmetovalcev bodisi v Štandrežu bodisi v

občinah od Gorice do Krmina, ki so že protestirali na goriški občini in tudi pri goriškem prefektu. Pri tem je zelo zanimivo ugotavljati, kako goriški politiki nimajo posluha za to, kar se dogaja par kilometrov od glavnega mesta goriške pokrajine; zgleda da se ustvarja nepropusten zid med različnimi krajevnimi upravami. Dovolj, da pride v Gorico minister za javna dela in že se prelijejo milijarde iz državne blagajne; ni važno, kaj poreče zainteresirano prebivalstvo. Važno pa je graditi, to se vidi. Iz odgovora pokrajinskega odbornika bi se dalo sklepati, da pokrajinska uprava ne naspotuje gradnji nove ceste in da si bo prizadevala upoštevati dano gospodarsko stvarnost. Znano je, da predstavlja kmečko prebivalstvo določen volilni kapital v določenih ob-

činah; pri nas v Gorici, in v tem primeru zopet v Štandrežu, pa ni problemov: tu kmetje lahko grozijo tudi s traktorji, nihče jih ne bo upošteval. To je še eden izmed dokazov, če bi jih bilo sploh potreba, kako politični načrtovalci razdirajo določeno ekonomsko in etnično tkivo in tudi druge skupnosti, zemljišča zasledajo brez vsakega usmiljenja, proti vsaki logiki in zdravi pameti. Vtis, ki si ga lahko ustvarimo ob vseh podobnih dogodkih, nam samo potrjuje že utrjeno prepričanje, da se politiki sploh ne zmenijo za to, kar je ljudska volja in potreba prebivalstva. To se je izkazalo tudi v zadnjih primerih ob diskusiji o goriškem skladu ali o »širokopoteznih« strukturah, ki se gradijo na goriškem ozemlju. Zgleda, da jim je predvsem do tega, da si zagotovijo politično oporo in razdelijo odborniška mesta. To pa je stvar političnih tajništva, ki mnogokrat odločajo brez pravega poznavanja stvarnih potreb prebivalstva.

Svečanost ob 25. obletnici smrti Ivana Trinka

Preteklo soboto je bila v Čedadu slovesna svečanost ob 25. obletnici smrti Ivana Trinka, ki so se je udeležili številni beneški Slovenci ter Slovenci iz Goriške, Tržaškega in matične domovine ter visoki predstavniki političnih, cerkvenih oblasti in zamejskih slovenskih organizacij. Med drugimi so slovesnosti prisostvovali predsednik deželnega sveta Mario Colli, videmski nadškof Battisti, številni slovenski politični izvoljeni predstavniki, iz matične domovine pa predsednik komisije za manjšinska vprašanja pri SZDL Jože Hartman, predsednik medobčinske konference SZDL za severno-primorsko regijo Vlado Uršič, predstavniki Kluba bivših goriških študentov, zastopniki šol »Ivan Trinka« iz Gorice in Ricmanj, župan iz Čedada ter nekateri župani beneških občin, predstavniki slovenskih organizacij ter številni drugi.

Slovesnost se je začela pred poslopjem kulturnega društva »Ivan Trinka« v Čedadu, kjer je najprej spregovoril bivši predsednik društva

Izidor Predan, ki je poudaril, da je odkritje spomenika Ivanu Trinku pomemben dan za beneške Slovence in za ves slovenski narod, ki želi hoditi po poti, ki jo je začrtal buditelj in voditelj beneških Slovencev. Sledilo je odkritje doprsnega kipa, ki ga je izdelal goriški rojak Negovan Nemeč. O liku in delu Ivana Trinka je nato govoril čedadski župan Giovanni Del Basso, pred kip so položili venec predstavniki Kluba starih goriških študentov ter otroci osnovne šole »Ivan Trinka« iz Ricmanj, Zdravico pa je zapel Goriški oktet iz Nove Gorice.

Svečanost se je nadaljevala v prostorih srednje šole v Špetru, kjer je po uvodni pesmi »Bodi zdrava domovina« sledil govor župana sovodenjske občine. V imenu deželnega sveta je spregovoril predsednik Mario Colli, ki je podčrtal plemeniti boj beneškega pesnika in duhovnika za pravice slovenskega prebivalstva in za mirno sožitje in prijateljstvo med narodi. Spregovorili so nadalje še Kazimir Savnik v imenu Kluba goriških študentov ter Stanko Skrinjar, didaktični ravnatelj šolskega okoliša iz Doline. Nadvse pomemben je bil govor, ki ga je imel videmski nadškof msgr. Alfredo Battisti in ki je zaobjel vso problematiko beneških duhovnikov in njihovo važno vlogo pri utrjevanju verske, narodne in kulturne identitete, kar je bistvene važnosti za razvoj in obrambo dostojanstva ter kulture posameznikov in celotnega naroda. Glavni govornik prof. Marino Qualizza se je zaustavil predvsem ob liku Ivana Trinka kot politika in zagovornika pravic slovenske manjšine v videmski pokrajini. Svečanost se je zaključila s kulturnim programom, na katerem so nastopili mešani zbor Planinka iz Ukev, mešani zbor Rečan iz Ljes, Goriški oktet iz Nove Gorice in mladinski pevski zbor Pod lipo iz Barnasa.

—o—

TRŽAŠKA KNJIGARNA vabi na ogled razstave slikarja naivca

BRANKA BIJELIČA

Odpriete razstave v prostorih knjigarne ul. Sv. Frančiška 20, v petek, 30. t. m. ob 18. uri.

Volitve v razredne svete na slovenskih šolah v Gorici

V primerjavi z italijanskimi šolami je bila udeležba na volitvah za obnovo razrednih svetov na slovenskih šolah v Gorici izredno visoka, kar je tudi razumljivo, saj verjetno slovenski starši še veliko dajo na razvoj naše šole in na bodočnost slovenske narodne skupnosti, ki je s šolo tesno povezana. Najvišji odstotek (približno 68 odstotkov) so zabeležili na trgovskem zavodu, najnižji pa na učiteljski (48,8); na liceju je volilo 64,4 odstotka staršev, prav toliko tudi na nižji srednji šoli. Če te odstotke primerjamo z onimi na italijanskih šolah v lokalnem in državnem merilu (od 20 do 30 odstotkov) lahko izrazimo zadovoljstvo nad nedeljskimi izidi.

V nadaljnjem objavljamo imena izvoljenih staršev, začevši s prvim razredom, na višjih slovenskih šolah v Gorici. Na učiteljski so bili izvoljeni Anton Korošec in Danilo Cotič, Mari-

ja Jarc in Roman Cotič, Delka Dornik in Karla Tabaj, Ivan Kovic in Herman Srebernič; na tečaju za otroške vrtarice Alojz Humar in Martin Cotič, Ivan Zavadlav in Jolanda Ferletič, Feliks Frandolič in Remo Devetak.

Na gimnaziji-liceju so bili izvoljeni Elda Nanut in Aleš Hoban, Ivo Gulin in Silvija Prinčič, Tatjana Grusovin in Edi Bavcon, Albin Conzutti in Edmund Košuta, Andrej Košič in Zdenko Vogrič.

Na trgovski šoli so štirje predstavniki staršev v prvem razredu, ker sta paralelki, in sicer Bogdan Šuligoj in Maran Terpin (1 a), Jožef Ferfolja in Marija Peric (1 b), od drugega do petega razreda pa sledeči: Evgen Gergolet in Ana Peleson, Andrej Košič in Miroslav Lukman, Jožef Devetak in Anica Vižintin, Roman Butkovič in Alma Komjanc.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

O knjigi »Setev in žetev«

Slovenska »Krščanska kulturna zveza« v Celovcu je izdala knjigo »Setev in žetev«, s katero obhaja poleg drugega 90-letnico organizirane kulturne dejavnosti koroških Slovencev. Ta obletnica sama je privlečena nekoliko za lase, kajti kulturna dejavnost je zelo širok pojem, organizirana kulturna dejavnost tudi in taka kulturna dejavnost je obstajala na Koroškem tudi pred več kot 90 leti. Treba se je spomniti le na škofa Slomška in še na nekatere druge znane kulturne delavce, ki so že pred več kot 120 leti ustanovili Družbo sv. Mohorja in sprožili razne druge kulturne pobude. Očitno so se pobudnikom te publikacije zgodovinski podatki malo zmešali, kar pa ni nič hudega; vsekakor so spravili skupaj simpatično in zanimivo knjigo, ki se stoji bolj iz slik, t. j. fotografskega dokumentarnega gradiva o kulturni dejavnosti krščanskih slovenskih kulturnih organizacij na Koroškem v zadnjih devetdesetih letih. Tako je prišlo na dan res zanimivo zgodovinsko gradivo, ki ni aktualno samo za koroške, ampak tudi za širše slovenske razmere, posebno seveda za zgodovinarje.

V uvodu, ki ga je napisal Lovro Kaselj, predsednik Krščanske kulturne zveze, je rečeno med drugim: »Ustanovitev Slovenske krščansko-socialne zveze za Koroško leta 1908 je mejnik zgodovinskega pomena v kulturnem življenju koroških Slovencev. S tem, da je združila pod svojim okriljem vsa tédaj že obstoječa in delujoča ter seveda tudi na novo nastajajoča izobraževalna društva, je ta strešna organizacija dala kulturnemu delu le teh enotno smer ter preprečila razpadanje kulturnih potenc našega ljudstva v drobtinsko životarjenje in folkloristično neznatnost. Tej ustanovi gre zasluga, da sta kultura in prosveta koroških Slovencev uspešno prestali in preživeli vse poizkuse načrtnega uničenja slovenske besede in slovenskega življa v naši deželi, in to celo v letih nacistične strahovlade sovražnikov vsega slovenskega. To svojo nalogo je Krščansko-socialna zveza kajpak nadaljevala tudi po praimenovanju v Slovensko prosvetno zvezo leta 1934, ko je avtoritarni režim avstrijske vlade odpravil politične stranke in je kulturna or-

ganizacija morala prevzeti tudi posle Političnega in gospodarskega društva koroških Slovencev, ki je bilo ukinjeno hkrati s Koroško slovensko stranko. Neštete velike in male kulturne prireditve, gospodarski in gospodinjiski tečaji, plodna dejavnost na področju jezikovnega šolanja in splošnega izobraževanja pričajo o močno razgibanem kulturnem življenju koroških Slovencev pod vodstvom skupne Zveze vse do nasilne ukinitve nje in njenih članic po najvišjem firerjevem ukazu na željo Koroškega Heimabunda leta 1941«.

Lovro Kaselj omenja nato spremembe, ki so nastale med drugo svetovno vojno in po njej v miselnosti in življenju koroških Slovencev, kar je imelo za posledico duhovne delitve v dve skupini.

Sledi kar debela knjiga tiskanih fotografskih reprodukcij vsakovrstnih dokumentov iz delovanja omenjene Krščanske kulturne zveze in njene prednice ter njunih članic v dolgem časovnem razdobju. Na čelu knjige je uvrščena reprodukcija slovensko pisane vloge, ki jo je leta 1907 poslal deželni vladil v Celovcu tedanji stolni kaplan v žabnicah dr. Lambert. Ehrlich. Kot znano, so spadale žabnice pred prvo svetovno vojno h Koroški.

Bralci si potem z zanimanjem ogleda fotografije nekdanjih, pa tudi nedavnih kulturnih prireditev in obraze tedanjih in današnjih ljudi, pa tudi podobe kulturnih skupin in vsakovrstne druge kulturne dokumente, od strani raznih časnikov do

(Dalje na 7. strani)

Enajsta številka »Sodobnosti«

Nova, 11. številka prinaša na začetku esej ali bolje rečeno predavanje Jankota Kosa »Murn in modernizem 20. stoletja«, ki je bilo napisano za simpozij o Murnu, ki ga je v začetku oktobra priredila Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Tam pa je bilo besedilo prebrano samo v izvlečku, tako da je tokrat prvič objavljeno v celoti. Sledijo še trije izvorni eseji o Murnu, ki so jih napisali France Bernik, Jože Pogačnik in Niko Grafenauer. France Bernik piše o problemu odtujenosti v Murnovi poeziji; takih motivov najde v Murnovih pesmih vse polno, ali vsaj takih, ki jih je možno tolmačiti tako. »Ena pozitivnih manifestacij odtujenosti, če ne kar oblika dezalienacije je pesnikovo ustvarjalno sprejemanje samote, njegovo razvijanje lastne individualnosti v njej«, komentira Bernik, ki ga pa na koncu zanesse v ideologiziranje, ko kratkomalo istoveti meščanstvo in provincialnost. Ali je mogoče poistovetiti meščanstvo s provincialnostjo, ker pač pojmuje takoimenovani proletarski internacionalizem s svetovljanstvom?

Jože Pogačnik pa obravnava temo smrti v Murnovi poeziji, medtem ko gleda Niko Grafenauer v Murnu »pesnika prehoda«. Njegov esej pa se bo še nadaljeval.

Lojze Kovačič nadaljuje svoj na žalost zelo, zelo pusto napisani pripovedni ali pravzaprav raz-

pravljajoči tekst »Pet fragmentov«. Žal je tudi jezik zelo pust in včasih tudi klavrn. Tako npr. ne vemo, kaj naj si predstavljamo pod besedo »stopnišvo«. Mogoče stopnišče ali hodnik?

Veliko bolj zanimivo je seveda napisan prispevek Jožeta Javorška »Popotovanje od Čateža do Litije«, označen za »odlomek iz potopisnega romana«, če tak Javorškov roman v rokopisu sploh obstaja, je seveda lahko samo velika satira, sklepa joč po tem objavljenem kosu. Javoršek si privoščil ljudi na levo in desno, predvsem seveda znanca in razmere v uradni slovenski kulturi, najbolj pa svoje »dobre znanca« med literati, ki so kritizirali »Nevarna razmerja«. S temi začne in konča, ali natančneje povedano začne z Bojanom štihom, konča pa s Tarasom Karmaunerjem in spet s štihom. Če ne drugega, lahko rečemo o Javorškovem pisanju, da bravca ne dolgočasi, in to je že veliko.

Ciklus dobrih pesmi objavlja Tone Kuntner; gane nas njegova iskrenost in toplina. V njegovih pesmih ni nikakega cinizma, pač pa globoka ljubezen do človeka in do slovenske zemlje. Ivo Svetina pa je prispeval pesem »Kamen, še deček v sredici«. Taras Karmauner in Dimitrij Rupel razpravljata o temi »Se poraja mitizem?« gre pravzaprav za »zgodovino« takoimenovanega »avantgardizma« na Slovenskem. Na koncu najdemo literarno kroniko.

JOŽKO ŠAVLI

PROTI SEVERU...

8

Okoli poldneva prispemo v Prago in se nastanimo v hotelu državne turistične in gostinske ustanove Čedok, v mestnem predelu Karlín. Na Češkem je popolnoma vse podržavljeno, ničesar zasebnega, razen osebnih predmetov. Trdo nasprotje nekdanji svobodomiselnosti, v kateri je bila prav do zadnje vojne prav češka družba med najbolj zagnanimi zagovorniki.

Po dolgi osrednji cesti Sokolovská, ki preide potem v ulico Na poriči se po opoldanski južini zapeljemo do središča mesta. Na desni je za hišami reka Vltava, na levi pa zeleni gozd podolžnega hriba Žižkov. Tu je leta 1420 husitski vojskovođa Jan Žižka porazil nemške križarje. Po prvi vojni so mu na tem mestu postavili narodni spomenik.

Praga, češko Praha (z zvencečim h), nemško Prag zgodovinsko, kulturno in narodno središče Čehov imela je tudi precej nemškega prebivalstva, pa tudi

judovskega. Sredi prejšnjega stoletja je štela neko stotisoč prebivalcev, od tega kar polovico Nemcev.

Mesto je zaradi izredne lepote skoraj fantazija. Ena sama harmonija narave in mesta ter zgodovinskih spomenikov. Od vseh strani segajo k Vltavi gozdni pomoli, med njimi se širijo mestni predeli. Čez Vltavo vodijo številni mostovi, na višini nad reko pa se dvigajo nad kraljevskim dvorom Hradčany visoki gotski zvoniki stolnice sv. Vida. Osrednji del mesta je prava poezija gotike, renesanse in baroka.

Na zavoju Vltave se širi stari del, Staré město, okrog njega in više ob Vltavi Nové město, ki se je razširilo do prve vojne. Onstran reke pod gradom Hradčany pa čudovita baročna Malá strana.

Naš avtobus se ustavi ob Vltavi. Od tu gremo peš po Pariški ulici do srede starega dela, na trgu Staroměstské náměstí. Ogledamo si uro, čudo sred-

njeveškega obrtništva, ob polni uri se na dveh okencih zvrsti vseh dvanajst apostolov, smrt pa zvojni bogatinu in drugim svetnim veljakom.

Starogotska cerkev Chrám Matky boží před Týnem je obdana z odri, ker jo prenavljajo, zato nam ni mogoče videti njenega pročelja, kot smo ga videli na številnih razglednicah.

Pač pa nas preseneti velik spomenik Janu Husu iz leta 1915 sredi tega zgodovinskega trga. Nenačuden simbol liberalnega in brezverskega gibanja Mladočehov, ki je pred prvo vojno docela prevladalo v češkem političnem življenju. Jan Hus pa je bil verski in ne brezverski reformator, najsi je tudi širil krivoverske nauke. V liberalizmu pač ni doslednosti in vodil je češki narod v novo razdvojenost in v zadnjo tragedijo, ne manjšo od tistih leta 1420 in 1620.

Frazarski liberalizem ni mogel zadostiti žejnemu češkemu duhu po napredku in novih spoznanjih. Vodil ga je v dozdevni obrambi pred napadalnim nemštvom v naročje panslovske ideologije, ki je bila pred prvo vojno ena bistvenih propagandnih potez imperializma carske Rusije. Med obema vojnama, v času Češkoslovaške republike, ko ni bilo

Sodobno kmetijstvo

»Dikrocelioza«

Dikrocelioza je bolezen, ki jo povzročata mali metljaj (*dicrocelium lanceatum*), katerega telo je podobno bodici in spolno zrel meri 7 do 12 mm. Skozi prozorno povrhnjico vidimo notranje organe, zavrtke maternice polne rjavih malih jajčec v katerih se vidita dve očesni pegi že razvitega miracidija. Bolezen je razširjena pri ovcah in divjih prežvekovalcih na suhem kraškem območju in v sredogorju Primorske, Notranjske in Savinjske doline. Srečamo jo tudi pri govedu. Škodo, ki jo povzročata lahko primerjamo s fasciolozo. Mali metljaj naseljuje jetrno tkivo, ko pa spolno dozori in se naseli v

žolčevodih. Jajčeca so zelo odporna in prenesejo zelo nizke in zelo visoke temperature celo 50 stopinj Celzija. Odporna so tudi proti izsuševanju kar jajčeca velikega metljaja niso. Posredovalci, vmesni gostitelji malega metljaja so številne vrste suhozemskih, kraških polžev. Miracidij ne zapušča jajčeca tako, da polž jajčece z že razvitim miracidijem požre skupaj s hrano. V polžu dozori repate ličinke, ki se po dozoritvi združujejo v sluzaste kroglice ali kepice, ki jih polži izločajo. Te kepice vsebujejo veliko ličink in služijo za hrano mravljam, ki jih požrejo. Nato se v njihovem živčnem tkivu oblikujejo metacerharije. Drobnica in drugi prežvekovalci, celo medved, se invadirajo, ko požrejo mravlje. Zanimivo je, da mravlje z oblikovanimi metacerkarijami spreminjajo svoj način gibanja. Ob nizkih temperaturah, to je zutraj in zvečer otpnejo na rastlinah in se krčevito oprijemajo svoje podlage. V tem času pa se prežvekovalci najraje pasejo. Pri napadenih ovcah in divjadi je tudi do tisoč zajedavcev. Razlikujemo akutno in kronično obliko bolezni. Tako kot veliki metljaj tudi ta vrsta sesača pred spolno dozoritvijo vrta po jetrnem tkivu. V vrtnah se nahajata kri in celični drobci, kasneje pa se vrtno zapolnijo z veznim tkivom. Zajedalci spolno dozoriijo, ko dosežejo žolčevode in ležejo veliko število jajčec. Žolčevodi napadenih živali odebelijo, vidimo jih kot rumene razvejane trakove, pri prerezu pa se lahko iz njih osamijo številni zajedalci. Pri kronični obliki bolezni postajajo živali slabokrvne, pojavlja se tudi vodenica.

Bolezen ugotavljamo s preiskavo iztrebkov obolelih živali. Ugotavljamo po jajčecih, ki se po velikosti in obliki zelo razlikujejo od jajčeca velikega metljaja. Danes ne poznamo dovolj učinkovitega zdravila za uničevanje malega metljaja. Preprečevanje pa se razlikuje od preprečevanja fascioloze. Polžev in mravelj na pašnem področju praktično ni mogoče uničevati.

Pri širjenju bolezni moramo upoštevati, da na pašnike bolezen zanaša divjad. Drobnica in govedo se invadirajo že ob prvi paši, kajti metacerkarije lahko prezimijo v mravljah in ko se te razležejo pašniku preti nevarnost za invazijo.

Posebno ovčerejci naj bi pri izbiri plemenskih živali pazili, da ne okužijo pašnikov.

Z. T.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU Kulturni dom

GOSTOVANJE SLOVENSKEGA LJUDSKEGA
GLEDALIŠČA IZ CELJA

Ivan Cankar

LEPA VIDA

V četrtek, 29. novembra ob 20.30 ABONMA RED D
in RED E

v petek, 30. novembra ob 20.30 ABONMA RED A
v soboto, 1. decembra ob 20.30 ABONMA RED B
in RED F

v nedeljo, 2. decembra ob 16. uri ABONMA RED C
in RED G

—o—

Vsevolod Mejerhold in Jurij Bondi

ALINUR

mladinska igra v dveh delih

V ponedeljek, 3. decembra, ob 15.30

—o—

Giuseppe Berto

NEZNANI BENEČAN

igra v dveh delih

V sredo, 5. decembra, ob 16. uri

—o—

»SETEV IN ŽETEV«

(Nadaljevanje s 6. strani)

kulturnih naznanil in oglasov. Vmes so reproducirani tudi razni članki iz nekdanjih slovenskih koroških časnikov in portreti raznih znanih kulturnih delavcev. V resnici je listanje po tej knjigi pravi užitek in ne samo za Korošce, kajti marsikaj se nanaša tudi na nekdanje razmere in kulturno ozračje v ostali Sloveniji od Primorske do vzhodne štajerske.

Tržaške novice

Za zgodovinarje in politike je prav gotovo bil zanimiv ponedeljkov večer v prostorih stare univerze v Trstu, kjer so predstavili zbornik razprav »Slovenski in italijanski socialisti na Primorskem, 1900-1918«. Zbornik sta izdala Založništvo tržaškega tiska in Partizanska knjiga iz Ljubljane. Gre za objavo referatov, ki so jih prebrali na simpoziju leta 1977 v Trstu, ki je bil posvečen temi »Slovenski in italijanski socialisti v Trstu pred prvo svetovno vojno.«

Zbornik je številnim poslušalcem predstavil znani slovenski politik dr. Joža Vilfan.

—o—

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu sta prejšnji ponedeljek govorila urednik »Družine« dr. Drago Klemenčič in msgr. Lojze Škerlj. Poudarila sta pomen letošnjega vseslovenskega romanja v Rim, kjer je 5300 romarjem v slovenščini spregovoril papež Janez Pavel II. Msgr. Škerlj je opozoril tudi na pomen tržaškega romanja v Rim, kjer je slovenskim romarjem v njihovem materinem jeziku spregovoril papež.

več nevarnosti pred germanizacijo, liberalizem ni zmogel zapolniti idejne in duhovne praznine. In le dve leti po zadnji vojni je naivno ljudstvo dalo toliko glasov komunistični stranki, da je prišla v vlado in izvedla državni udar. V deželi je zavladal stalizem, ki bi mu pred evropskimi državami našli primero le v Rusiji.

Ali gre za usodo, prst božji ali karkoli si že kdo misli, toda očitno je, da mora vsak narod nositi posledice političnih odločitev svojega vodilnega sloja. Tudi tisti, ki niso krivi, oziroma so bili krivi le v toliko, kolikor so dopustili, da je prišlo do pogrešnih odločitev, krivi zaradi nezanimanja za skupno narodno usodo, ali ker so se pustili zavajati od krivih ideologij. Človek ima svobodo, a mora z njo prav ravnati, svoboda ni brez odgovornosti.

Po Paržiski se vračamo k Vltavi. Tu je bil še do prejšnjega stoletja zakoten judovski ghetto. Prav blizu sta še zanimiva stara sinagoga in judovsko pokopališče. Paržiska pa je nova elegantna ulica z zgradbami v slogu liberty. Z avtobusom se odpeljemo še na ogled drugih delov mesta, mimo širokega trga Vaclavské náměstí, kjer se je ob spomeniku Venceslava zažgal Jan Pálach.

Zvečer pa priredijo gostitelji večerjo za več skupin v veliki hotelski dvorani. Postrežejo z golažem in dobrim pivom, kolikor ga kdo želi. Dvorana je okrašena kot pri nas nekoč za veselice, spredaj oder za godbo. In res prikoraka ta, potem ko smo pojedli, ter nam veselo zaigra. Na mizo pa pridejo novi vrči piva. Napovedovalec je pozdravil po mikrofonu v več jezikih, tudi po naše, predstavil ena skupine drugim, našo, poljsko, vzhodnonemško, holandsko, rusko, mogoče še katero. Nato je prišel na vrsto zabavni spored, umetniško izvajanje z lutkami, pustni konj, povabljeni so nekateri izmed skupin k tekmi v pitju piva, v dirigiranju orkestra in končno še zaplešemo od mlajših do starejših.

Tako prisrčnega večera verjetno ne bomo več doživeli. Nekaj izrednega, vendar tako domačega, da nas je za par ur odtegnilo hrupnemu svetu televizije, radia, discoclubov in elektronike. Zato so pač naši stari toliko govorili o muzikalnih Čehih. In to, da ima Praga kar dvajset gledališč, ko jih imajo druga, po dvakrat večja, za polovico manj, že nekaj pove.

Ob taki, izredni zunanji podobi mesta in prav takem kulturnem ter zabavnem vzdušju, se človeku

razjasni, da so naši študentje, kasnejši politiki in narodni voditelji, ki so študirali v Pragi, lahko izgubili glavo. Hoteč narediti tudi iz Slovencev nekaj tako imenitnega, kot je bil narod češki, so prevzemali vse, dobro in slabo, liberalizem, panslovanstvo in brezverstvo, kulturo in nemoralo. V tistem naivnem prepričanju, ki ga ima še danes večji del slovenskega izobraženstva, da je treba pamet zaostalega in zaručnega človeka odpreti svetu. Tudi izobraženci smo lahko naivni.

Naslednji dan imamo na sporedu ogled kraljevskega dvora Hradčany. Še poprej si ogledamo nekdanji samostan Loreto, kjer hranijo čudovite zlatarske in draguljarske izdelke. Med njimi je najznamenitejše tk. Praško sonce, moštranca iz šest tisoč majhnih diamantov, iz katerih izhajajo zlati sončni žarki.

Nasproti Loretu stoji mogočen baročni dvorec Černín, nekdanji uglednih cesarskih diplomatov, danes pa sedež češkoslovaškega zunanjega ministrstva. Od tukaj gremo po ulici do dvora. Izpred nje se odpira prelep razgled na mesto in na Vltavo.

(Dalje)

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 75 OOOOO

Loviza Magreta je dolgo premišljala in rekla: »Na Dopenu, praviš. Pa tukaj vendar ne moreva ostati ves čas, vsaj na ta način ne, mislim. Ljudje bodo začeli govoriti.«

»Kaj potemtakem hočeš?« je vprašal Edevart.

»Kaj hočeš ti sam?« je odgovorila.

»Jaz hočem, da se vzemiva. Tako je, pa nič drugače.«

»Saj,« je rekla tiho. »To je pa tako čudno: jaz tukaj, in otroka v Ameriki. Ali ne bi hotel z menoj tja?«

»Jaz?« je skoraj zavpil. »To, moram reči, bi bilo zadnje, na kar bi pomislil, ampak —«

»No, vidiš!« je rekla.

»Kaj vidim? Ne razumem —«

»Saj sem samo tako rekla.«

»Ti bi najrajši spet odšla?«

»Ne vem,« je odgovorila. »Včasih nemara res. Pa rada bi živela tudi v kakšnem mestu na Norveškem ali kjer hočeš.«

»Tako, v mestu?«

Edevart je izrazil misel, ki ga je večkrat obšla: »In če bi šla z menoj na sever, k nam domov, ali bi si to mogla misliti?«

»Ne, ah ne. K tebi domov?«

»Tam ti ne bo hudega!«

»Ne, ampak. In kaj naj bi tam počela! Kako je pri tebi doma?«

»Tam se pač živi. Trgovino imam.«

»No, ampak zaradi prostora v hiši mislim, imaš hišo?«

Zdaj se je Edevart skoraj ustrašil svojega lastnega predloga: res je bilo malone nemogoče, vrniti se v zaliv z njo in detotom. Razmere tam so že ožje nego tu, in pred vsem: res nima prostora. Moral je povedati po pravici in ničesar ni smel prikriti: majhna štacuna, nekakšna majhna pisarna, nekakšna majhna kamra za njo — ah ne, bilo bi tesno in borno, huje nego tu na Doppenu, toda —

»Tak na to ni misliti,« je rekla ona in zmajala z glavo.

»Lahko bi zidal,« je rekel Edevart.

»Zidal? O da, že, ali to hoče časa.«

Ne, vse je bilo nemogoče, in nič ji ni več ugajalo, niti na Doppenu ne more biti več dobro. Kje torej? Drugje, nemara najrajši v več drugih krajih, tudi Loviza Magreta je izpulila svoje korenine iz domače zemlje in je bila od povsod, od nikoder. Edevart je rekel v svoji negotovosti: »Da, potlej ne razumem!«

Loviza Magreta je ubrala druge strune, bilo ji je žal in bila je v zadregi, mahoma je postala zopet sladka in prijazna ljubica, ki ga je božala in tolažila in govorila: »Ne ženi si tako k srcu, se že najde pomoč!«

Kakšna pomoč naj bi se našla? Pred nekaj tedni sta se dogovorila, da se hočeta vzeti in živeti na Doppenu, zdaj pa to po vsej priliki ni več tako gotovo, prav nič gotovo, dnevi so prinesli spremembo. Ona je vsa omahljiva in govori o tem, da bi rada živela v mestu — kaj pod milim Bogom naj bi vabilo Lovizo Magreto Doppensko v mesto! Celó o otrocih v Ameriki govori, ki ju ni prej nikdar niti z besedo omenila in ki sta mimo tega že odrasla. Prejela je od njiju pismo, otroka sta pisala po ang-

leško, a pisala sta, da sta zelo srečna. Ta dva mlada Amerikanca ne potrebujeta matere zdaj nič bolj nego takrat, ko je odšla od njiju; sploh pa, ali nima enega otroka tukaj s seboj?

Ne, kakšna pomoč naj bi se našla? Šiv se po vsej priliki para.

In čudno, čudno je bilo: Edevart se ni zgrudil, mogel je to mučno negotovost stojé prenašati. Potepanje po svetu je njegova samega razkosalo, bil je razmišljen in odsoten, brez čvrstosti, nič več ni bilo važno na smrt in življenje: ne dá se zadržno vedeti, kaj si utegne še izmisliti Loviza Magreta, a nič hujšega ne more storiti, nego še enkrat odpotovati. Gotovo nič hujšega —

Odšel je iz hiše. Mala Haabjörg ga je prišla čez nekaj časa klicat k obedu, on pa je odklonil. Ali je pričakoval, da pride Loviza Magreta sama prosit, in da se bosta potem prišla za roke in šla v hišo? Ni je bilo. Ne, marsikaj je bilo drugače nego prej.

Bil je silno ponižan. Ali je tepec, ali naj se v vse vda? To mu ne bi bilo podobno. Njegovo čustveno življenje je sicer otopelo, ali bedak ni bil zdaj kakor prej ne; ko je šel po izgonu proti gozdu so mu bile misli jasne in držal je glavo pokonci: od malega Doppena ne more živeti in ne more se nastaniti tukaj in živeti ob zaslužku iz zaliva. Življenje se mu je zamotalo, tako je.

Ali je bilo Lovizi Magreti bolje? Bil je pravi mojster v računanju na pamet in je imel dober pogled, poklical si je v spomin njeno vedenje od tistega dne, ko je prišla, do poslednjega trenutka, od tedaj, ko jo je peljal v čolnu, in se je ona kar prelivala od ljubeznivosti proti njemu, in pozneje zvečer, tisti prvi bajni večer: vse na njej je bilo krasno, a bilo je premišljeno. Kaj naj bi bilo sicer, ker ni trajalo? Bilo je že naprej premišljeno. Bil e poskus vstajenja tiste Lovize Magrete, ki jo je pred mnogimi leti ljubil. Sedela je v čolnu in čutila, da je druga, a hotela se mu je prikupiti, trudila se je, da bi bila kakor prej, ti moj ljubi Bog, kakor je imela navado govoriti, mar ni morala tega storiti, saj je sedel on tam in veslal tako ves v pričakovanju in v dobri veri, noče ga — Bog mi pomagaj — razočarati, le počakaj, da pridemo na kopno! Naloga je bila pretežka, uboga Loviza Magreta, že po kratkem času ni bila nalogi kos —

Šel je naravnost iz gozda doli in se začel znova razgovarjati z njo. Sedela je še zdaj v boljši obleki. »Kaj naj storiva?« je rekel in se vrgel na klop. »Kaj hočeš?«

»Ne, ti si to preveč k srcu ženeš,« je odgovorila. »Zdaj pa poslušaj: gotovo ti ni prav, da se vozim s teboj v trgovino in poslej se tudi ne bom.«

»No.«

»Nak. Ni mi do tega. Kaj bi tam? Če pride mimo stari šef, me ne vidi, če pride madam Knoff ali njena hči, je prav tako, še ne pokimata ne. Kakor da so bogovi, ne pa ljudje. Edini gentleman v vsem kraju

je Lorensen, in če bi on o tem odločal, bi me povabil noter. Pa kje!«

»Najbrž bi te,« je zamrmral Edevart plehko.

»Da, bi me, bi. Poklicali bi me noter in bi z nami govorili in bili domači. Prepričana sem, da je to samo zato, ker ne znajo po angleško, pa ne marajo tega priznati. Mar mi je, vendar sem lepše oblečena od Julije in videla sem več sveta kot vsi Knoffi skupaj, saj sem živela v več krajih v Ameriki. Mala Haabjörg hodi v oblekah, o kakršnih se Juliji in njeni materi še sanjalo ni, ko sta bili majhni. Zdaj pa mene poglej — zunaj in znotraj — z dvema prstoma je nekoliko privzdignila krilo in mu pokazala rob bele čipkaste spodnjice.

»Ali pomniš,« je rekel on, »ko si nosila samo srajco in nisi imela nič okoli vrata in si hodila bosa in v kratkem krilu —?«

Začudena ga je pogledala. Da mu le srce dá, spominjati je dobe, ko je bila v stiski, jo poniževati! »Res, takrat nisem imela kdo ve kaj oblek,« je odgovorila užaljena.

»Ne, ampak še pomniš, kako si bila lepa, to hočem reči. Kar nenadoma me je prevzelo — bilo je tako čudno — ljubezen do tebe mislim. Videl sem skozi obleko, kako si se gibala, bilo je tako lepo, zaljubil sem se, vrnil sem se k čolnu in nisem vedel nič o sebi, ko smo vlekli ladjo iz zaliva.«

»Menda nočeš, da bi hodila svoj živ dan taka?« je vprašala.

Edevart je molčal.

Ne, to ni nanjo niti malo učinkovalo, zavračala je miselno zvezo, ki se ji je odtujila, in rekla: »To pa je gotovo, v trgovino ne hodim več s teboj.«

Ni se več hlinila, bila je sama odkritosrčno omahljiva in nesrečna in se je razjokala. »Kaj vem?« je rekla. »Ne, stran od tebe? Ampak tukaj ne moreva ostati.«

Edevart: »Tako se odpeljem domov in zidal bom. Prideš potem k meni?«

»Pridem,« je odgovorila. »Da, nemara je najbolje tako, ne vem.«

Nič odločitve, nobene trdne, neomajne besede. Ne, zopet je začela o tem, kako prijazen je bil Edevart z njo, koliko ga je stala, ali ne bi morala potemtakem tudi nekaj zanj storiti! Nervozno se je razburila in se mu vrgla v naročje, jokala se je in smejala, ga poljubljala brez sramu z ustmi in jezikom in mu šepetaje obljubila, da bo zvečer z njim dobra —

O, Loviza Magreta prej ni bila tako brez sramu!

Ni prišlo do resnega razgovora, samo načetki, ona je odskakovala, polagoma se je zopet udobrovoljila in švigala po izbi. Norčevala se je iz statev, ki so še stale v izbi in rekla: »Lej no, staro motovilo, še zmerom stojiš tukaj, nismo te mogli vzeti s seboj, ko smo odhajali in tudi prodali te nismo, pa si ostalo tukaj. Ali ni smešno?« je vprašala Edevarta.

Tega ni razumel. »Smešno, kako to? Ali tam nisi nikoli tkala?«

»Kje neki!« je odgovorila. »Tam, odkoder sem prišla, nimajo statev na roke.«

»Včasih si tako lepo tkala.«

(Dalje)